

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หากกล่าวถึงความเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงทางสังคม และทางวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอนในปัจจุบัน วิทยาการที่มีความสำคัญจำเป็นเรื่องหนึ่ง คือ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งพิจารณาได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ หมวด ๒ ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา ๑๐ ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคล มีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าว มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความสำคัญจำเป็นดังกล่าว ได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551 กำหนดให้สถานศึกษาทุกระบบ ทุกระดับ ซึ่งรวมถึงสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ให้จัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษที่ครอบคลุมถึงบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ บุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา บุคคลที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์ บุคคลออทิสติก บุคคลพิการซ้อน และบุคคลที่มีความสามารถพิเศษซึ่งบุคคลเหล่านี้ถือว่าเป็นทรัพยากรในสังคมและการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการได้เร่งประสานและร่วมมือดำเนินการ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ครอบคลุมเด็กทุกกลุ่มเป้าหมายและพร้อมที่จะดำเนินการให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่มีความพิการ

และกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ทุกโรงเรียน ทั้งในระดับประถมศึกษาและ ระดับมัธยมศึกษา รับผิดชอบต่อคนด้อยโอกาสเข้าเรียนร่วมและจัดการศึกษาให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

(http://special.obec.go.th/website_area_sk/website_sk.html) สำหรับภารกิจในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งสำนักงานการศึกษาพิเศษ เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดในทุกจังหวัดเพื่อรับผิดชอบการจัดการศึกษาด้านนี้โดยเฉพาะ ช่วยเหลือดูแล โรงเรียนในสังกัดในรูปแบบของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้าง SEAT ส่วนสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยที่มีสถานศึกษา จำนวน 1,046 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทุกระดับการศึกษา 624,626 คน จำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 9,683 คน และจำนวน ครู 31,484 คน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2552) กลับพบว่าไม่มีหน่วยงานใด ๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาด้านนี้ อีกทั้งยังไม่มีดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้เลย

ด้วยเหตุที่การศึกษามีความสำคัญยิ่งในสังคมมนุษย์ รัฐจึงพยายามจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์โดยทั่วถึงกัน การจัดการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ สมดังความมุ่งหมาย จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ เช่น กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศ เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศการสอน จะเห็นว่าการนิเทศการสอนมีบทบาทสำคัญทางด้านการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูผู้สอนให้สอดคล้องกับความเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงทางสังคม และทางวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอน (มหาวิทยาลัย สุโขทัย ธรรมมาธิราช, 2550) และเพื่อให้การนิเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนา ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา รูปแบบและกระบวนการนิเทศนั้นจำเป็นต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปรวมทั้งความต้องการของผู้นิเทศด้วย (สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์, 2551)

ดังได้กล่าวในข้างต้นแล้วว่าการจัดการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้สมดังความมุ่งหมาย จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ เช่น กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศ แต่เมื่อพิจารณาจากการศึกษาวิจัย และสภาพการดำเนินงานในเรื่องความต้องการการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษของครูในสถานศึกษาในสังกัดองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยแล้ว ยิ่งกลับพบว่า มีการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้จำนวน ไม่มาก อาจเป็นด้วยสาเหตุที่ “การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ” เป็นวิทยาการที่มีความสำคัญจำเป็น เป็นวิทยาการที่จะตอบสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จึงอาจเป็นเรื่องใหม่ ล้ำสมัย สำหรับครู ดังนั้นงานวิจัยทาง ด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษส่วนใหญ่จึงเป็นการศึกษากับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นครูและนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังเช่นงานวิจัยของรัฐศักดิ์เจริญศิลป์ (2545) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูการศึกษาพิเศษเรียนร่วมใน โรงเรียนที่เป็นศูนย์กลางทางวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12” ในยนา ทองอยู่ (2543) ศึกษาการดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กิตติรัชดานนท์ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบแผนการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” สำหรับงานวิจัยที่ศึกษาความต้องการการนิเทศการศึกษา การนิเทศการสอน นั้น พบว่ามีการศึกษาในเรื่องนี้อย่างแพร่หลาย และกว้างขวาง โดยเฉพาะความต้องการของครูในระดับประถมศึกษา ดังเช่น งานวิจัยของ บรรดล เมืองโคตร (2540); สมศักดิ์ จันทิมา (2541); เสริมศิษฐ์ พิมพันธ์ดี (2539) ความต้องการของครูในระดับอนุบาลศึกษา ดังเช่น งานวิจัยของพรทิพย์ สวันต์รัตน์ (2541) และความต้องการของครูในระดับอาชีวศึกษาเอกชน เช่น งานวิจัยของ ประหยัด พิมพา (2542) และศิษฏา เจริญสุข (2551) ที่ได้ศึกษาผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โรงเรียนแกนจัดการเรียนร่วม ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น สำหรับงานวิจัยที่ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ณรงค์ ผิวอ่อน (2550) ได้ศึกษา “ความต้องการการนิเทศงานวิชาการภายในสถานศึกษาของครูในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา” ผลงานวิจัยเหล่านี้พบว่า ความต้องการของครูในการนิเทศการศึกษา นิเทศการสอน มีความสอดคล้องกัน คือ ต้องการให้มีการนิเทศในเรื่องเกี่ยวกับวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรการวัดและประเมินผล และสื่อการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเหล่านี้มุ่งศึกษาการนิเทศการศึกษา นิเทศการสอนในเรื่องการจัดการเรียนการสอนทั่วไป

อย่างไรก็ตาม จากงานวิจัยของสุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2551) ที่ได้ศึกษา วิจัย เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาความต้องการการนิเทศการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสำรวจความต้องการของผู้บริหาร และครูผู้สอน ในโรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) การสร้างรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบโดยกระบวนการอิงผู้เชี่ยวชาญโดยผู้เชี่ยวชาญ 3) การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นโรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ 4) การประเมินรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องผลการวิจัย งานวิจัยเรื่องนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการศึกษาความต้องการการนิเทศการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนได้อย่างครอบคลุมรูปแบบของการนิเทศการสอนด้วยประเด็นหลัก 7 ด้าน ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ด้านเนื้อหาของการนิเทศ ด้านกระบวนการนิเทศ ด้านวิธีการนิเทศ ด้านผู้นิเทศ ด้านระยะเวลาการนิเทศ และด้านปัจจัยเอื้อต่อการนิเทศจากผู้มีหน้าที่นิเทศการสอน

จากการศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีโรงเรียนในสังกัด 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป (สำนักงานสภาการศึกษา, 2550) พบว่า มีปัญหาในระดับค่อนข้างน้อย สรุปได้ดังนี้ 1) ปัญหาด้านวิชาการ พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่ระบุว่าเป็นปัญหา 3 อันดับแรก คือ ไม่มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของเทศบาล รองลงมาคือขาดการนำผลการนิเทศโรงเรียนมาพัฒนาการจัดการศึกษา และขาดการนิเทศโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ 2) ปัญหาด้านงบประมาณ พบว่าปัญหาที่ระบุว่าจะอยู่ในระดับปานกลาง คือ พัสดุ/ครุภัณฑ์ในปัจจุบันไม่เพียงพอแก่การใช้งาน 3) ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ปัญหาที่ระบุว่าจะอยู่ในระดับปานกลางคือ บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และบุคลากรได้รับมอบหมาย

งานที่ไม่ตรงกับความรู้และความสามารถ ตามลำดับ และ 4) ปัญหาด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาในระดับปานกลาง คือ ระบบข้อมูลและสารสนเทศภายในเทศบาลยังไม่เป็นระบบ รองลงมา คือ ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาไม่มีความต่อเนื่องและเป็นปัจจุบันและขาดระบบสารสนเทศเชื่อมโยงข้อมูลของโรงเรียนทำให้ไม่คล่อง ตัวตามลำดับนอกจากได้มีการศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีโรงเรียนในสังกัดแล้วยังได้ศึกษากรณีความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานสภาการศึกษา, 2550) โดยรวบรวมข้อมูลจากเทศบาลที่มีการบริหารจัดการศึกษาดีเด่นที่เป็นกรณีศึกษา 6 แห่ง ทั้งในเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล สามารถสังเคราะห์ปัจจัยอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนาการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล และสถานศึกษา ดังนี้ 1) จำนวนบุคลากรในสำนัก/กองการศึกษาไม่เพียงพอต่อภาระงานและโครงสร้างการบริหาร 2) ความไม่ชัดเจนในเรื่องความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากรในสำนัก/กองการศึกษา 3) การนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการศึกษาดำเนินการได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากภารกิจของผู้บริหารงานเทศบาลและบุคลากรในสำนัก/กองการศึกษาโดยเฉพาะผู้อำนวยการสำนัก/กองการศึกษาและศึกษานิเทศก์มีหลากหลายด้าน ปริมาณงานมีมากเนื่องจากขาดแคลนบุคลากร ทำให้การดำเนินการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการศึกษาดำเนินการได้ไม่เต็มที่ ไม่สามารถนิเทศได้ตามแผนงานและตามความต้องการของโรงเรียน ดังนั้นภารกิจการนิเทศครูผู้สอนจึงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน ทำให้ไม่เกิดมุมมองหรือข้อเสนอแนะที่หลากหลายจากบุคลากรภายนอกโรงเรียน ประกอบกับภารกิจของผู้บริหารในการบริหารจัดการศึกษาภายในโรงเรียนมีมาก การนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลจึงอาจทำได้ไม่สม่ำเสมอและความจริงจังในการนิเทศจากหน่วยงานกลางทั้งเทศบาลและสำนัก/กองการศึกษา ทำให้ได้รับทราบปัญหาการบริหารจัดการศึกษาล่าช้า ไม่ทันการณ์ เกิดความไม่ชัดเจนในสภาพ ปัญหา และความต้องการที่แท้จริง รวมถึงทำให้วงจรคุณภาพของการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการศึกษาดำเนินการได้ไม่ครบวงจรหรือครบกระบวนการ 4) ขาดความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณระดับสถานศึกษา และ 5) พื้นฐานและภูมิหลังของเด็กที่เข้าสู่ระบบโรงเรียนสังกัดเทศบาลมีความหลากหลายสูง เนื่องจากโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้าศึกษา บางครั้งไม่มีการคัดเลือกผู้เรียน ทำให้นักเรียนมีความหลากหลาย ทั้งในด้านฐานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพผู้เรียนก่อนเข้าศึกษา เช่น นักเรียนส่วนหนึ่งอาจมีฐานะยากจน เป็นเด็กด้อยโอกาส ไม่มีแรงจูงใจในการเรียน จึงต้องใช้กระบวนการพัฒนาผู้เรียนที่ครูและบุคลากรต้องทำงานหนัก มีปัญหาอุปสรรคสูงโดยผล สำเร็จของการพัฒนาเห็นผลได้ค่อนข้างช้า เทศบาลบาง

แห่งจึงต้องพัฒนาผู้เรียนทุกด้านไปพร้อมกับพิจารณาจุดเน้นของการพัฒนาหรือจัด ลำดับ ความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทต่าง ๆ ของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ประกอบด้วย

จากข้อมูลข้างต้นและจากงานวิจัยที่ผ่านมา ผู้ศึกษาจึงต้องการที่จะศึกษาความต้องการ การนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษของครูในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินการนิเทศการสอนเด็กที่มี ความต้องการพิเศษของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคเหนือตอนล่าง ให้มี การนิเทศการสอนตรงตามความต้องการของครู เพื่อให้กระบวนการนิเทศมีประสิทธิภาพอันจะ ส่งผลให้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ได้ในที่สุด

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษของครู ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคเหนือตอนล่าง
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษของ ครูในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคเหนือตอนล่าง โดยจำแนกตามขนาด โรงเรียนและประสบการณ์การสอนของครู

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือ ชี้นำ บริการ ร่วมมือ และปรับปรุง เกี่ยวกับการเรียนการสอน ในการที่จะส่งเสริมแนะนำครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเด็ก ที่มีความต้องการพิเศษ โดยเฉพาะในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาความความต้องการการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการ พิเศษของครูในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคเหนือตอนล่าง ในด้านต่าง ๆ 7 ด้าน ได้แก่

1. วัตถุประสงค์ของการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
2. เนื้อหาของการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
3. กระบวนการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

4. กิจกรรมการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
5. ผู้นิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
6. ระยะเวลาการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
7. ปัจจัยเอื้อต่อการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู จำนวน 160 คนที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนเทศบาลเขตภาคเหนือตอนล่าง ผู้วิจัยใช้สถิติข้อมูลการศึกษาท้องถิ่นโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา 2552 ส่วนแผนงานและงบประมาณทางการศึกษา สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาลูกหลานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2552) โดยพิจารณาเฉพาะโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ใช้เกณฑ์การจัดห้องเรียน 1 ห้องเรียน/เด็กที่มีความต้องการพิเศษ 3 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (พรพรณี ลีกิจวัฒน์, 2549: 72 อ้างถึงใน Krejcie and Morgan, 1970: 608) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 113 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรต้น ได้แก่
 - 1.1 ขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น
 - 1.1.1 ขนาดเล็ก
 - 1.1.2 ขนาดกลาง
 - 1.1.3 ขนาดใหญ่
 - 1.2 ประสบการณ์การสอน จำแนกเป็น
 - 1.2.1 น้อยกว่า 5 ปี
 - 1.2.2 ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษของครูในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคเหนือตอนล่าง จำแนกได้ดังนี้

- 2.1 ด้านวัตถุประสงค์ของการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
- 2.2 ด้านเนื้อหาของการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
- 2.3 ด้านกระบวนการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
- 2.4 ด้านกิจกรรมการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
- 2.5 ด้านผู้นิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
- 2.6 ด้านระยะเวลาการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
- 2.7 ด้านปัจจัยเอื้อต่อการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยนี้ ผู้ศึกษาได้ให้คำจำกัดความดังนี้

การนิเทศการสอน หมายถึง การช่วยเหลือ ชี้แนะ บริการ ร่วมมือ และปรับปรุงเกี่ยวกับการเรียนการสอน ในการที่จะส่งเสริมแนะนำครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

ความต้องการการนิเทศการสอน หมายถึง สภาพที่ครูต้องการได้รับการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษในด้านวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ด้านเนื้อหาของการนิเทศ ด้านกระบวนการนิเทศ ด้านวิธีการนิเทศ ด้านผู้นิเทศ ด้านระยะเวลาการนิเทศ และด้านปัจจัยเอื้อต่อการนิเทศจากผู้มีหน้าที่นิเทศการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดผลดี

วัตถุประสงค์ของการนิเทศ หมายถึง การปรับปรุงกระบวนการสอนของครูและกระบวนการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพครูที่ส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยอาศัยการช่วยเหลือแนะนำ ให้ความรู้และการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (เนื้อหาของการนิเทศ) เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคลากรและเพื่อให้ชุมชนส่งเสริมและให้ความร่วมมือ

เนื้อหาของการนิเทศ หมายถึง รายการ ประเด็น หรือเรื่องที่จะชี้แนะ ช่วยเหลือครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถสูงขึ้น ซึ่งประกอบด้วยเรื่องเกี่ยวกับการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ หลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนรวม การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคลากรและการคัดแยกเด็ก การตัดสินใจพิเศษทางการศึกษา การประเมินความต้องการของเด็ก การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) การจัดรูปแบบการให้บริการ การจัดอาคารสถานที่ การ

จัดหาสื่อ อุปกรณ์ และเครื่องมือ การวัดและประเมินผล การทบทวนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) และความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

กระบวนการนิเทศ หมายถึง กระบวนการที่มุ่งปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครู ในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีพัฒนาการที่สูงขึ้น โดยดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง ดังนี้ ชั้นที่ 1 วางแผนการนิเทศ ชั้นที่ 2 ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการและแนวคิดการเรียนรู้รวมและความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ชั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติงานตามแผนการนิเทศของผู้รับการนิเทศและผู้ให้การนิเทศ ชั้นที่ 4 การสร้างขวัญและกำลังใจ และชั้นที่ 5 ประเมินผลผลิตกระบวนการดำเนินงาน

กิจกรรมการนิเทศ หมายถึง การปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ได้แก่ การบรรยาย การประชุมสัมมนา การใช้ภาพยนตร์และโทรทัศน์ การสังเกตในชั้นเรียน การสาธิต การอภิปราย การอ่าน การระดมสมอง การทัศนศึกษา การเยี่ยมชั้นเรียน และการเขียน

เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีสภาพความบกพร่องหรือความแตกต่างทางร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ และรวมถึงเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กเหล่านี้ไม่อาจพัฒนาความสามารถได้เท่าที่ควรจากการเรียนการสอนตามปกติ จึงมีความต้องการทางการศึกษาแตกต่างไปจากเด็กปกติ ทั้งในด้านเนื้อหาวิธีการ และการประเมินผล “เด็กที่มีความต้องการพิเศษ” นี้เป็นคำใหม่ในวงการศึกษาพิเศษที่นำมาใช้แทนที่ศัพท์คำว่า “เด็กพิการ” เพราะให้ความรู้สึกในทางบวก

สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนเทศบาล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

เขตภาคเหนือตอนล่าง หมายถึง กลุ่มจังหวัดที่ตั้งอยู่ในบริเวณภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วยจังหวัด กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี

ประสบการณ์การสอน หมายถึง จำนวนปีที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้เคยปฏิบัติการสอน จำแนกเป็น 2 ระดับ คือ

- 1) น้อยกว่า 5 ปี
- 2) ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

ขนาดโรงเรียน หมายถึง การจัดระดับของโรงเรียน โดยยึดหลักจำนวนนักเรียนเป็นหลักตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งขนาดโรงเรียนไว้ 2 แบบ คือแบบที่ 1 ขนาดของโรงเรียนทุกระดับ มี 7 ขนาด (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) คือ ขนาดที่ 1 นักเรียน 1-120 คน ขนาดที่ 2 นักเรียน 121-200 คน ขนาดที่ 3 นักเรียน 201-300 คน ขนาดที่ 4 นักเรียน 301-400 คน ขนาดที่ 5 นักเรียน 401-1,500 คน ขนาดที่ 6 นักเรียน 1,501-2,500 คน และขนาดที่ 7 นักเรียน 2,501 คนขึ้นไป แบบที่ 2 ขนาดของโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มี 3 ขนาด คือ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน 1-120 คน ขนาดกลาง จำนวนนักเรียน 121-540 คน และขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียน 541-1,500 คน ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน 500 คนลงมา ขนาดกลาง จำนวนนักเรียน 501-1,500 คน และขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียน 1,500 คนขึ้นไป แต่เนื่องจากโรงเรียนเทศบาลในเขตภาคเหนือตอนล่างไม่มีโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยม โดยเฉพาะ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงจัดระดับของโรงเรียนเทศบาลไว้ 3 ขนาด ดังนี้

โรงเรียนเทศบาลขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 1-300 คน

โรงเรียนเทศบาลขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 301-500 คน

โรงเรียนเทศบาลขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 501-คนขึ้นไป

สมมติฐานการศึกษา

1. ครูที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนเทศบาลเขตภาคเหนือตอนล่าง ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แตกต่างกัน

2. ครูที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนเทศบาลเขตภาคเหนือตอนล่าง ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แตกต่างกัน